

Z VALOV RADIA OGNJIŠČE

Komentar tedna

12. oktobra

Smo tik pred praznikom vseh svetnikov. Naslednji je dan vseh vernih rajnih in takrat se spomnimo vseh umrlih, ki sicer niso zapisani v svetniških koledarjih, so pa pri nebeškemu Očetu. Med njimi so tudi tisti, ki brez dokazane krivde ležijo po različnih breznih in jarkih naše male domovine in jim nova slovenska država ne privošči groba ... Njim je posvečeno naslednje pisanje!

Ostanki po vojni pobitih nam sledijo!

Zadnjih petnajst let se nam polpretekla zgodovina postavlja na glavo. Nekoč pokončni, hrabri in nepokorljivi partizani postajajo zlomljeni starci, na katere pritiska vest, ki je z leti niso mogli utišati ... Šele v zadnjih letih smo lahko prebrali, kako rizična skupina samomorilcev so pravzaprav nekdanji oznovci. Vesti ne moremo preprosto izključiti, ko nam ne ustreza. K nam se vrne, ko jo najmanj pričakujemo, in kljuva. Zanimivo, da se k nam navadno vrača takrat, ko smo sami, in najbolj osamljeni so stari ljudje. Zato k nam kapljajo izpovedi, ki jih od nekdanjih junakov revolucije ne bi pričakovali. Mit o partizanstvu se sesuva kot hiša, ki jo je gospodar postavil na pesek.

Ostanki po vojni pobitih nam neusmiljeno sledijo!

Sledijo nam v ciklih. Najprej izbruh ob najdbi ostankov žrtev, nato veliko prelitega črnila in izgovorjenih besed, potem spet tišina, kot bi se moreč zrak usedel na slišano. Čez nekaj časa se zgodba ponovi. Ne moremo se ji izogniti, preži na nas z več kot 300 različnih množičnih grobišč, kolikor so jih zaenkrat našli člani Društva za ureditev zamolčanih grobov na tem malem koščku sveta. Obstajajo študije, ki ugotavljajo, da leži v njih od 150 tisoč do 200 tisoč ljudi. Med njimi okoli 10 odstotkov Slovencev. Strahotne številke. V zadnjem času se pogovarjamo o 231 mrtvih, ki so bili pobiti v slovenjebistriškem rudniku.

Njihovi ostanki nam neusmiljeno sledijo.

Gre za ljudi, ki bi jih nekateri najraje izbrisali iz spomina, drugi bi jim radi nalepili nalepko kolaborantov in nemških pomagačev. A vse to se preobrne na glavo, ko ugotovimo, da so bili pobiti več kot pol leta po »osvoboditvi«. Pol leta po tistem, ko je našim bratskim narodom in narodnostim zasvetila »zlata svoboda«. Pol leta po tem, ko v takratni državi ni bilo več sovražnikov pod orožjem, razen razrednih, torej ideoloških ... Poleg tega se je to dogajalo na Štajerskem, kjer ni bilo t. i. »bele garde«, kjer so vsi ljudje enodušno živeli in dihal z »enobe«. Zakaj potem te kosti tam, kjer jih ne bi smelo biti? Zakaj imajo v glavah luknje, zakaj so kosti zvezane z žico? Zakaj ni nobenih oblačil in nobenih osebnih stvari? Vse kaže, da je šlo za dobro pripravljeno in usklajeno akcijo čiščenja mogočih političnih nasprotnikov. Pazite, mogočih! Takratna oblast je že imela spiske ljudi, ki bi jim bili kdaj v prihodnosti lahko nevarni. Odločila se je, da počisti najbolj radikalno.

In tako nam ostanki pobitih sledijo v naš čas.

Pravijo, da so bili to zmedeni časi, ko se je veliko delalo tudi na lastno pest. A na lastno pest ne moreš pobiti toliko ljudi. Pravijo, da je treba ločiti med delovanjem jugoslovanske armade in slovenskih partizanov. Lepo vas prosim!? Vsa leta smo se učili, da so bili slovenski partizani del jugoslovanske vojske. Učili smo se, kako so Vidmar, Jakac in še nekateri potovali v Jajce in Tita predlagali za maršala. Kakšno sprenevedanje je to, da se slovenski partizani izvezemajo iz jugoslovanske vojske? Zanje so veljala enaka pravila kot za druge partizanske enote po Jugoslaviji in to je, kako izvesti razredno revolucijo. Zdaj pa delimo partizane na slovenske in jugoslovanske. Lepo vas prosim, saj bi skoraj pomislili, da so nas titovci okupirali ... Slo-

venski partizani so bili del jugoslovanske partizanske vojske in del revolucionarne pesti, ki je po vojni pometla z razrednimi nasprotniki na najbolj okruten način.

Za njimi so ostale kosti, ki nam danes sledijo.

Vprašajmo se, kaj od nas zahtevajo kosti teh 231 v slovenjebistriškem rudniku? Vsekakor lahko postavimo vprašanje, kdo so bile žrtve in kdo eksekutorji. Dva, ki bi kaj o tem lahko kaj vedela, se omenjata z imenom in priimkom, to sta Oznin pooblaščenec Franc Kac in namestnik načelnika Ozne za ta del Slovenije Zdenko Zavadlav. Prvi ima kronične težave s spominom, drugi jih ima nekoliko manj, menda zato, ker pri tem ni bil neposredno udeležen. Bi bil kdo lahko obtožen genocida, kajti tako velik poboj je pravno že kategoriziran kot genocid? Ali gre zgolj za kaznivo dejanje, ki je že zastaralo? Dokler enega od teh ne privedemo na sodišče in obtožimo, nam bodo kosti sledile še naprej ...

Ko se bo prvi zlomil, bo obtožil tudi svojega predpostavljene, in tako bomo prišli do imen nekaterih danes najbolj zaslužnih privilegirancev prejšnjega sistema. Tistih, ki še danes držijo nevidne niti v svojih rokah in poskrbijo, da govorice vedno potihnejo, ko jim ne ustreza. Ste opazili, kako je generalna državna tožilka mencala pred slovenjebistriškim najdiščem kosti in ostankov žrtev divjanja, ki jih je zagrešila pijana horda, ne pa zmagovalna vojska? Ste opazili njen izvijajoči se odgovor na vprašanje, če bodo odprli tudi drugi še neodkriti rov? Zaenkrat ga ne bodo! Zakaj? Težko je tožilki kopati po preteklosti tam, kjer bo prej ali pozneje naletela na oblatena imena svojih profesorjev, nekdanjih predstojnikov, mogoče tudi družinskih prijateljev ... in spet smo pri kosteh, ki nam sledijo.

Sicer pa mora prvi korak tako storiti policija. Skušati mora identificirati žrtve in nato sprožiti kriminalistični pregon proti storilcem. Pri tem ji lahko pomagajo zapiski Pučnikove komisije, ki je v državnem zboru že zaslišala večino akterjev takratnega dogajanja. Pri identifikaciji jim lahko pomaga tudi znanost s tako imenovano metodo jedrne in mitohondrijske DNK. S to metodo so se Američani odločili identificirati vse umrle vojake v vietnamski in drugih vojnah, identificirali pa so tudi trupla ubitega ruskega carja in njegove družine. S to metodo bi bilo mogoče pridobiti dovolj podatkov za izdajo mrljskih listov. Ampak, glede na izkušnjo z ostanki, ki so jih našli v tankovskem jarku pri Teznem ob Mariboru, je naše upanje bržčas neutemeljeno. Tam so namreč odkopali samo toliko ostankov, koliko jim jih je bilo v napoto ob delu avtoceste, druge so pustili v zemlji še naprej, da se nam bodo pri naslednjem kopanju spet povrnil. Poleg tega ni bila vložena nobena ovadba, čeprav je šlo za več tisoč odkritih trupel.

Ob koncu se lahko vprašamo, koliko časa bo še trajalo to ciklično spominjanje na kosti, ki ležijo po Sloveniji in se nam kar naprej vračajo? Kdaj bomo s svojo preteklostjo opravili in potegnili črto ter rekli bobu bob? Kdaj bomo sposobni preseči dvoličnost naše oblasti, ki po eni strani ploska, ko nekdanjega srbskega predsednika Miloševića odpeljejo na sojenje v Haag, sama pa dopušča, da se po številu žrtev še hujši zločinci danes tukaj sprehajajo svobodno, ovenčani s prapori, z rdečimi zvezdami in s privilegiranimi pokojninami? Kdaj bodo na zatožno klop sedli mitični partizanski junaki, ki so s svojimi dejanji umazali našo zgodovino? Šele z njihovo obtožbo in obtožbo nekdanjega sistema kot genocidnega in zločinskega nam bodo kosti nehale slediti in lahko bomo zadihali res svobodno.

JOŽE BARTOLJ

28.10.2001 DRUŽINA

Popravek h komentarju

V Družini z dne 28. oktobra 2001 sem prebral v rubriki »Z valov Radia Ognjišče Komentari tedna 12. oktobra«.

Spomnim se, da je pokojni dekan Jerič kot jetnik govoril nekaj o »Bogu in cesarju« takrat davno, ko sva ga z načelnikom Vladom Kaduncem – Maksom prosila, da pomiri razburjene aretirane sokrajane iz Turnišča pred njihovim izpustom. Leta je namreč zaprla krajevna Narodna milica potem, ko so prevrnili avto in preganjali prek njiv Miška Kranjca, ko jih je prišel mirit po aretaciji njihovega »plebanuša«. Govorjenje na radiu in pisanje v tedniku je namreč več ali manj nekakšna »izvensodna« obsodba po boljše-vističnem vzoru za dejanje, za katero je zapisano v Slovarju slovenskega knjižnega jezika – »načrtno uničevanje narodnostnih, rasnih ali verskih skupin«. Če upoštevamo tisto o cesarju in Bogu, pravi »cesar« o takem pisanju v Kazenskem zakoniku Republike Slovenije, da bi lahko bilo kaznivo dejanje »obrekovanja, žaljive obdolžitve ali pa opravljanja«. Toliko, kar se tiče tako rekoč očitnega dejanja in cesarja!

Kar pa zadeva »težave s spominom«, bi spomnil govorce in pisce ter njihove odgovorne še na »Boga«, natančneje na veliki nov molitvenik, ki sem ga na priporočilo kateheta dr. Fajdige posedoval v gimnaziji v monarhistični stari Jugoslaviji. Ta je vseboval navodila za sprejem vseh svetih zakramentov, tudi spovedi. V poglavju o »izpraševanju vesti« pred spovedjo je bilo mnogo napisanega o laži in tudi o škodovanju sočloveku ter podobno!

Žal omenjeni komentare v Družini ni podprt s pisnimi dokumenti, ki pa niso samo tisti od »Pučnikove komisije«! Je še množica drugih, med njimi tudi moji »dnevniški zapiski o letu 1945 v Mariboru«, izdani leta 1990. Fotokopijo poglavja, ki govori tudi o izvensodnih pobojih v Slovenski Bistrici pa tudi na Teznem, prilagam. Komentar, se zdi, bolj sloni na pričevanju »na način generalne tožilke«, to je govorjenju mladoletnih ali starčkov, »ki kaj vedo ali so kaj videli«. Je pa komentar v soglasju s tistimi silami, ki želijo iz Slovencev napraviti »genocidni narod«, kot pišejo tudi hrvaški, predvsem Tudma-

novemu HDZ-ju naklonjeni časopisi. Kot kaže, namerno pozabljajo na »pol okupacijo« zlasti Štajerske po III. in I. Jugoslovanski armadi leta 1945 ter na od Hrvatov imenovani »križni put« – nasilno vračanje zavrženih hrvaških beguncev iz Pliberka. Slovenija je, žal, eno samo morišče in grobišče, večji del pa tujih žrtev in tujih pobijalcev. Dokumentov, pričevanj, znanih in zaznamovanih grobišč ter plošč z imeni žrtev pa je kar dovolj na voljo!

Radio in tednik sta tudi zelo prizadevna za moj položaj »namestnika načelnika«, v katerega me povzdigneta že poleti leta 1945, medtem ko sem Ivana Mačka – Matija in naslednika Borisa Kraighberja moral čakati še kar eno leto! To je razvidno iz priložene fotokopije dokumenta iz moje zadnje knjige »Partizani, obveščevalci, jetniki«, izdane leta 1996.

Pa še nekaj o »lomljenju in obtoževanju svojega predpostavljenega«, kar naj se verjetno zgodi pri zaslišanju na za to pristojni policiji. Upam, da komentator ni nekdanji pripadnik boljševistične policije ali pa socialistični jetnik! Leti namreč tako dobro poznajo te metode! Prepričan sem, da jih današnja policija z verujočim direktorjem, ki ga vidimo zabajati na božje poti, ne uporablja več! Tudi zdravniki iz psihiatrične bolnišnice bi danes gotovo odklonili sodelovanje pri izvajanju EKT – elektrošokov nad zaporniki! To se je meni dogajalo leta 1949, ko so me zasliševali v Centralnih zaporih Ozne na Poljanskem nasipu v Ljubljani!

Končno lahko samo upam, da bosta oba urednika povedanega in zapisanega izpolnila tisto »božje krščansko« ter »cesarjevo zakonsko« in objavila ta moj popravek (ne pismo bralca!)

ZDENKO ZAVADLAV, Ljubljana

Zastaran kazenski pregon

Nobenega dvoma ni več, da se je na območju Slovenije ob koncu svetovne vojne, ko se je demokratični svet veselil zmage nad nacifašizmom, zgodil zločin proti človeštvu. Najmanj 200.000 ljudi je bilo pobitih, od Jugoslovancev največ Hrvatov, in najmanj 20.000 Slovencev, od katerih najmanj 10.000 iz Vetrinja vrnjenih domobrancev in približno toliko »razrednih sovražnikov«.

To grozno dejanje se je zgodilo v deželi, ki je bila v civiliziranem svetu spoštovana po svoji kulturi. Spočeto, načrtovano in izvedeno na ideološki osnovi boljševistične proletarske revolucije, ki ni priznavala nobenih postavljenih in moralnih zakonov.

S polstoletnim učenjem in vzgojo nas je oblast privadila z zločinom živeti. Občutka krivde in sramu v nas pa ni mogla popolnoma zatreti. Da hudi zločini morajo biti kaznovani, je temeljno moralno načelo vsake človeške družbe. Predhodnica sedanje že demokratične oblasti je že poskerbela, da odgovorni za storjene zločine ne bodo kaznovani.

S sprejetimi zakoni je to odgovornim zagotovila tudi sedanja oblast. To spoznanje je bilo vzrok, da smo našima najvišjima znanstvenima ustanovama, Univerzi v Ljubljani in Univerzi v Mariboru, postavili vprašanje: kateri kazenskopravni predpisi in zakoni so veljali na območju Slovenije v času, ko se je zgodil zločin proti človeštvu? Čeprav sta tudi naši najvišji ustanovi imeli več kot pol stoletja časa o tem razmišljati, na postavljeno vprašanje nista odgovorili.

Naše prepričanje je, da je za kritični medvojni in povojni čas na območju Slovenije, torej tudi na območju sedanje Republike Slovenije, veljal kazenski zakon Kraljevine Jugoslavije, ki je bil sprejet 27. 1. 1929 in noveliran 9.10. 1992.

V tem zakonu je v členu 78 določeno, da pregon zaradi kaznivih dejanj, za katera je določena kazen zavora ali smrtna kazen, zastara v dvajsetih letih od storitve kaznivega dejanja, za absolutno zastaranje pa velja 40-letni zastaralni rok. Po veljavnem zakonu so vsa kazniva dejanja na območju Slovenije zastarana oziroma je zastaran kazenski pregon proti storilcem.

Moralne odgovornosti za zastaranje odgovornih za veliki zločin proti človeštvu pa se naša oblast ne more otresti, kakor tudi ne odgovornosti za očitno juridično zmoto v sodbi proti Vinku Levstiku.

STANISLAV KLEP,
Združeni ob lipi sprave

18. 11. 2001

DRUŽINA

srednjesolska leta, aetu regulirne se-
žname likvidacij in jih tudi izvajajo? Ali
je sistem, ki od tako mladega človeka
to zahteva, lahko človeški? Do obsodbe
takega sistema lahko pridemo samo, če
bodo tudi za oznovske likvidatorje ve-
ljali enaki zakoni kot za ostale in se bo-
do znašli pred roko pravice. Nekdanji
komunistični sistem in ne slovenski na-
rod je po mojem mnenju potrebno obso-
diti kot genociden in zločinski!

Če se g. Zavadlavu kljub temu zdi,
da sem mu s svojim pisanjem naredil
škodo, ga vabim na Radio Ognjišče, kjer
mu bomo omogočili, da v eni od oddaj
pove tudi svojo resnico!

JOŽE BARTOLJ, Ljubljana

Končno

Z zanimanjem sem v 46. številki Dru-
žine prebral članek z naslovom Konč-
no, ki ga je napisal predsednik Dru-
žinske pobude g. Merše. Škoda, da je svoj
prispevek o zakonu o starševskem var-
stvu in družinskih prejemkih končal z
netočno trditvijo. Navajam: »Te in še
nekatero druge prej omenjene predloge
je na ponedeljkovem sestanku s pred-
stavniki Družinske pobude podprl pred-
sednik odbora državnega zbora za
družino, poslanec SLS + SKD Stanislav
Brenčič.« Drugih imen v tem prispevku
ni zaslediti. Korektna bi bila trditev, da
smo se na zadnjem zasedanju v mati-
čnem odboru Državnega zbora z avtor-
jevo pobudo o diferenciranih prispev-
kih za pokojninsko in invalidsko za-
varovanje v korist večjih družin načelo-
loma strinjali tudi predstavniki neka-
terih drugih strank vključno z NSi. Ven-
dar takšno izrekanje nima pravne ve-
ljave, ker ni predmet obravnave tega za-
kona, zato nima nobenih koristnih
učinkov. Dejstvo pa je, in na to sem že-
lel posebej opozoriti, da je g. Brenčič v
postopku glasovanja na matičnem od-
boru nasprotoval predlogom opozicije
NSi in SDS, ki so slabe vladne predloge
(g. Brenčič je v vladni koaliciji), o kate-
rih piše g. Merše, odpravljali; to pa je
krajši dopust za matere, simboličen
vzgojnovarstveni dodatek, nekonku-
renčnost staršev, zlasti mater, na trgu
dela in drugo, da ne bom predolg. Gla-
sovanje tega poslanca SLS + SKD proti
navedenim našim predlogom ima za
družine še kako vidne posledice, o kate-
rih piše g. Merše.

Dosedanja prizadevanja Družinske
pobude cenim, saj smo v Novi Sloveniji
marsikateri tudi prisluhnili in jo posku-
šali uresničiti, vendar želim, da je jav-
nost resnično seznanjena s tem, kakšno
družinsko politiko podpira katera od
političnih strank oz. njihovi predstavniki.

Mag. JANEZ DROBNIČ, poslanec
NSi v Državnem zboru RS, Ljubljana

Res zastaran?

V Družini 18. novembra 2001 se je Sta-
nislavu Klepu »v imenu Združenih ob-
lipi sprave« (?) zdelo vredno javnosti
sporočiti njegovo mnenje, da so vsa kaz-
niva dejanja vojnega hudodelstva, ki
so bila povzročena med drugo svetov-
no vojno in po njej in med komunistič-
no revolucijo, zastarana. Pri tem na-
vaja »nek« kazenski zakonik Kraljevi-
ne Jugoslavije iz leta 1929.

Naj gospoda Klepa, sicer znanega
odvetnika, spomnim, da kazniva de-
janja **zoper človečnost in mednarod-
no pravo** ne morejo zastarati in niso
zastarana. To bi bilo v posmeh najele-
mentarnejšemu pravnemu in človeške-
mu občutku.

Naš kazenski zakonik v petintride-
setem poglavju jasno opredeljuje ta kaz-
niva dejanja. Genocid je sankcioniran
v 373. členu, vojno hudodelstvo zoper
civilno prebivalstvo v 374. členu, vojno
hudodelstvo zoper vojne ujetnike v 376.
členu, uničevanje kulturnih in zgodo-
vinskih spomenikov (požigi gradov, cer-
kva, župnišči itd.) v 384. členu itd.

Poleg našega kazenskega zakonika
ta zločinska dejanja sankcionira tudi
mednarodno pravo!

Le zakaj se je g. Klepu zdelo važno
to svoje mnenje zdaj sporočiti javnosti?
In za nameček še skrivaje za nekim fan-
tomskim »združenjem ob lipi sprave«.

Ali mar ni zagovarjanje zločinov in
zločincev domena Milana Kučana in
Spomenke Hribar?

IVO ŽAJDELA, Ljubljana

Družino v vsak dom!

O komentarju

G. Zdenko Zavadlav, eden redkih oznov-
cev, ki so po politični otoplitvi javno spre-
govorili o svojih nečednih delih, mi
(Družina 47) očita obrekovanje in laž,
ki naj bi ga zapisal v komentarju 12.
oktobra na Radiu Ognjišče. Naj g. Zava-
dlavu povem, da sem snov za svoj komen-
tar, ki je pravzaprav literarizirano raz-
mišljanje, črpal iz dveh drugih zapisanih
člankov. Prvi je intervju, ki ga je z njim
opravila Mladina in je izšel 8. oktobra
2001 z naslovom »Bili so preveč zmedeni
časti«. Drugi je članek novinarja Jožeta
Možine v oktobrski številki revije Ampak,
z naslovom Zločin v bistriškem rovu.
Zapisal sem: »Dva, ki bi o tem lahko kaj
vedela, se omenjata z imenom in priim-
kom, to sta Oznin pooblaščenec Franc
Kac in namestnik načelnika Ozne za ta
konec Slovenije Zdenko Zavadlav.« Komen-
tar je potrebno le natančno prebrati
in potem lahko ugotovimo, da pravza-
prav govorim le o vedenju o poboju v slo-
venjebistriškem rudniku. Poleg tega se
nisem spuščal v to, kdaj je g. Zavadlav
postal namestnik načelnika Ozne.

Vem, da je g. Zavadlav dejaven v Dru-
štvu za ureditev zamolčanih grobov, in
ga je moje pisanje verjetno prizadelo, pa
vendar za svoja dejanja, ki jih opisuje
npr. v knjigi »Iz dnevnishkih zapisov ma-
riborskega Oznovca«, ni odgovarjal. Go-
tovo si zaradi svojega kesanja nad deli,
ki jih je zagrešil star nekaj več kot 20 let
(rojen leta 1924), zasluži drugačno ob-
ravnavo od tistih, ki še danes trmasto
molčijo, prepričani v partijski prav. To pa
v ničemer ne spremeni mojega razmiš-
ljanja iz komentarja: »da nam kosti po
vojni pobitih sledijo«, predvsem zaradi
neurejenosti omenjenega področja in tu-
kaj sva si z g. Zavadlavom edina, da bi
»... že zdavnaj morali zaznamovati gro-
bišča, izdati mrliške liste in s tem raz-
bremeniti naslednjo generacijo grehov
prednikov«.

Do sedaj ni bilo pred sodiščem še no-
benega oznovca ali udbovca, da bi odgo-
varjal zaradi svoje objektivne ali subjek-
tivne krivde. Zdenko Zavadlav je sam
povedal: »... da so (Ozna) usmrtili tiste,
ki jih ni bilo mogoče obsoditi, za katere
nislo vedeli, kaj z njimi. Sezname in likvi-
dacije so delali na podlagi obremenil-
nega materiala regularno.« Kako je mo-
goče, da mladenič, ki je pravkar prišel čez